היכי דמי כגון שהתחתונה צלתה מרובה מחמתה ועליונה חמתה מרובה מצלתה וקיימי תרוייהו בתוך עשרים. ופעמים שהעליונה כשרה ותחתונה פסולה ה"ד כגון דתרוייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה בתוך עשרים, פשיטא? תחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריכא ליה מ"ד ניגזר דילמא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר קמ"ל. כמה יהא בין סוכה לסוכה ותהא תחתונה פסולה? אמר רב הונא טפח שכן מצינו באהלי טומאה טפח *(דתניא) טפח על טפח ברום טפח מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה אבל פחות מרום טפח לא מביא ולא חוצץ ורב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ארבעה שלא מצינו מקום [חשוב] פחות מארבעה ושמואל אמר עשרה מאי טעמא דשמואל? כהכשרה כך פסולה מה הכשרה בעשרה אף פסולה בעשרה תנן רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה מאי "אין דיורין" אילימא דיורין ממש אטו דיורין קא גרמי אלא לאו מאי "אין דיורין" כל שאינה ראויה לדירה, והיכי דמי דלא גבוה עשרה, מכלל דתנא קמא סבר אע"פ שאינה ראויה לדירה פסולה: כי אתא רב דימי אמר: אמרי במערבא אם אין התחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה התחתונה כשרה, מכלל דתנא קמא סבר אע"פ שאינה ראויה לקבל פסולה? איכא בינייהו דיכולה לקבל על ידי הדחק:

מתני' פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר או שפירס ע"ג הקינוף פסולה, אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה:

גמ' אמר רב חסדא לא שנו אלא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה, פשיטא "מפני הנשר" תנן? מ"ד הוא, הדין דאפילו לנאותה והאי דקתני "מפני הנשר" אורחא דמילתא קתני, קמ"ל, לימא מסייע ליה *סיכבה כהלכתה ועיטרה בקרמין ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזין שקדים אפרסקין ורמונים *פרכילי ענבים ועטרות של שבולין יינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן

עד

[צ"ל דתנן]

[פי' אשכלות של ענבים שהן כרותין עם זמורה ערוך]

(א) היכי דמי כגון שהתחתונה צלתה מרובה מחמתה והעליונה חמתה מרובה מצלתה וקיימי תרוייהו בתוך כ', עליונה כשרה ותחתונה פסולה היכי דמי כגון דתרוייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה בתוך כ', פשיטא, תחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריכא ליה מ"ד ניגזר דילמא מצטרף סכך פסול כו' ול"ג בהא סיומא וכגון דקיימא עליונה כו'. ופירושו **שתיהן כשרות** ה"ד כגון שהתחתונה חמתה מרובה דסכך דידה כמאן דליתיה הוא דתרוייהו מתכשרן בסכך העליון והוא דקיימא עליונה בתוך כ' לארץ דהוי סכך כשר אף להכשיר תחתונה: **שתיהן פסולות כו'** וקיימא עליונה למעלה מכ'. **לגגה** של תחתונה שהיא קרקעיתה של עליונה: **תחתונה כשרה ועליונה פסולה** ה"ד כגון שהתחתונה צלתה מרובה כו'. דסכך של עליונה לאו סכך הוא ולא מיפסלה תחתונה משום סוכה תחת סוכה ועליונה פסולה משום דחמתה מרובה מצלתה וכגון דקיימי תרוייהו בתוך כ' לארץ דאי עליונה למעלה מעשרים אף תחתונה פסולה משום דמצטרף סכך פסול בהדי כשר משום דסכך למעלה מעשרים פסולה אבל כי קאי בתוך כ' נצטרף ובלבד שלא יהא צלתה מרובה מחמתה דתפסיל תחתונה משום סוכה תחת סוכה: **ה"ד דתחתונה פסולה.** משום סוכה תחת סוכה: **וקיימא עליונה בתוך כ'.** לגגה של תחתונה דהוא קרקעיתה דעליונה: **פשיטא.** דכי חד מנייהו חמתה מרובה לאו סוכה תחת סוכה היא ומאי אשמעינן רבי ירמיה: **תחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריכא ליה.** כדקיימא עליונה בתוך כ': **מ"ד ניגזר.** למיפסל תחתונה משום זמנין דקיימא עליונה למעלה דלא מסיק אדעתיה למיחש התחתונה משום צירוף פסול עם כשר ומדחזי לעליון חמתה מרובה סבר כמאן דליתיה הוא ולא פסיל לתחתונה קמ"ל דלא גזרינן הא אטו הא: **וכמה יהא.** הפסק בין סכך לסכך ותפסול תחתונה משום סוכה תחת סוכה דלא נימא חד סוכה הוא: **טפח.** אבל בציר מטפח חד סככה הוא: **טפח על טפח ברום טפח מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה.** הלכה למשה מסיני הוא אבל פחות מטפח לא מביא ולא חוצץ לא מביא את הטומאה [אם] טומאה תחת ראשו אחד וכלים תחת ראשו שני והיא קורה ארוכה ורחבה טפח וראויה להביא טומאה לא מייתי משום דליכא רום הפסק טפח ממנו ולקרקע ולא חוצץ אם יש כלי על גבה כנגד הטומאה אפילו עד לרקיע טמא דטומאה רצוצה שאין לה אהל טפח בוקעת ועולה: **שלא מצינו מקום חשוב.** להיות רשות לעצמו לא כרמלית ולא רה"י פחות מארבעה כדאמר ביציאות השבת (דף ז:) והכא נמי לאו רשות לעצמו היא לאקרויי סוכה תחת סוכה: **כהכשרה כך פסולה.** משום שתי סוכות פסלה קרא וכי לית בה בעליונה הכשר סוכה לאו סוכה היא ולא פסלה: **אי נימא דיורין ממש.** שאין בה אדם: **אטו דיורין גרמי.** מכל מקום סוכה תחת סוכה היא: **אלא לאו שאינה ראויה לדירה והיכי דמי דלא גבוה י' מכלל דת"ק כו'.** וקשיא לשמואל מדרבנן דקאמר ר' יהודה לאו בשאין גבוה קאמר דא"כ לת"ק נמי כשרה אלא כשאין בריאה וחזקה לקבל כסתות וכרים של עליונה, ולישן תחתונה כשרה מהאי טעמא דשמואל דכהכשרה כך פסולה וכיון דעליונה לא חזיא למידר בה שהרי אין תחתונה מקבלתה לא פסלה: **ופרכינן מכלל דת"ק סבר כו'.** סוף סוף שמע מינה דרבנן לית להו דשמואל והוא הדין לשאינה גבוהה כו': **ומשני איכא בינייהו כו'.** דרבנן סברי כיון דיכולה לקבל בדוחק שם סוכה על העליונה ומיפסלא התחתונה ורבי יהודה סבר כיון דליכא תשמישא להדיא לאו שם סוכה עלה דעליונה: **מתני' הנשר.** שלא יהו עלין וקיסמין נושרין על שולחנו וסדין דבר המקבל טומאה הוא ופסול לסכך כדלקמן (דף יא.): **או שפירס על גבי קינוף.** כלומר או אפילו לא פירסו מפני הנשר אלא לנוי על מטתו: **על גבי קינוף.** הן ד' קונדיסין לד' רגלי המטה וגבוהין ומניח כלונסות מזה לזה על גביהן ופורס עליהן סדין ומרחיקו מן הסכך דהשתא לא משום מסכך בדבר המקבל טומאה מיפסלא דהא לאו לסכוכי שטחו התם: **פסולה.** משום דאינו יושב בסוכה, דאהל מפסיק ביניהם: **אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה.** שאינן אלא שנים והן יוצאין באמצע מטה אחד למראשותיה ואחד לרגליה ונותנין כלונסא מזה לזה ופורסין עליו סדין והוא משפע לכאן ולכאן ומשום דאין לה גג טפח רחב למעלה לא מיקרי אהל: **גמ' ל"ש אלא מפני הנשר.** דהויה סכך להגין הלכך מפסיל משום מקבל טומאה: **אבל לנאותה.** אין שם סכך עליה וכשירה וי"מ טעמא דפסולה משום שני סככים ואי אפשר דא"כ לרב חסדא לא מפסיל אלא אם כן מופלג ד' דהא איהו אמר לעיל ארבעה וכיון דמיפלגי ד' תו לא מצי למימר אבל לנאותה כשרה דהא איהו פסיל לקמן בנויי סוכה המופלגין ד' מן הסכך משום שני סככין: **בקרמין המצויירין.** מעשה אורג כגון בגדי צבעונין שקורין אובריי"ן: **ובסדינים המצויירין.** שצורתן בולטת כגון מעשה רוקם או מעשה אורג שקורין גליכסק"ש: **יינות שמנים.** נותנין בכוסות של זכוכית לנוי:

הכל

אמר רב הונא טפח. אע"ג דלקמן פרק הישן (דף כב:) אמרינן חבוט רמי הכא לא שייך:

שלא מצינו מקום פחות מד'. היינו לענין רשות היחיד וכרמלית כדפירש בקונטרס ולענין גובה נמי אשכחן בריש חלון (עירובין דף עו.) ליחשב כפתח:

פירס עליה סדין מפני החמה. כתוב בתשובת הגאונים הא דקתני פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר פסולה היכא דחמתה מרובה מצלתה בלא סדין אבל אם יש צלתה מרובה מחמתה כשרה ואין הסדין פוסלתה והיינו כמו שפירשתי לעיל דאין מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר כיון דבלא פסול צלתה מרובה וכענין זה מפר"ת מפני החמה שמייבשת את הסכך ומתוך כך היה נעשה חמתה מרובה וכן תחתיה מפני הנשר ואם היו עלין נושרין היה חמתו מרובה והסדין מונען מליפול וכיון שהסדין גורם שעל ידו צלתו מרובה מחמתו פסול אבל לפירוש הקונטרס קשה דלמה יפסל מפני שמגין על האדם מפני החמה ומן הקיסמין מאי שנא מלנאותה ועוד מצינו לקמן פרק הישן (דף כו:) בר' יוחנן ברבי אילעי כשהגיעה חמה למרגלותיו עמד ופרס עליו סדין:

עד

◆

רבינו חננאל

פשוטות הן. כיון ששנינו העליונה כשרה והתחתונה פסולה אמרי' וכמה יהא בין סוכה לסוכה. כמה יהא חלל בין סכך לסכך ותהיה התחתונה פסולה. אמר רב הונא טפח שכן מצינו באהלי טומאה טפח. רב חסדא אמר ד' טפחים שלא מצינו מקום [חשוב] פחות מד' טפחים ושמואל אמר י' טפחים כהכשרה. כלומר אין התחתונה פסולה עד שיהיה בעליונה הכשר סוכה. ודייקינן מדברי ר' יהודה דתני [אם] אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה. ואוקימנא כשאינה ראויה לדירה מכלל דת"ק סבר אע"פ שאין העליונה ראויה לדירה כשרה קשיא לשמואל ושנינן אין [ראויה] לדירה מרווחת. אבל ראויה לדירה ע"י הדחק היא. וכן אהא דאמרינן במערבא כל שאין העליונה יכולה לקבל כרים וכסתות של העליונה כולי שנויא הכא והכא חדא התם לדירה והכא לקבל ע"י הדחק: **פיסקא** פירש עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר דלא יהון פרפין דסוכה נתרין על המסעמים בעידנא דאכיל. או שפרס סדין ע"ג הקינופות שהן ד' קינופות בד' קצות המטה פסולה. אבל פורס הוא על נקליטי המטה שהן שנים באמצע המטה כדגרסינן בירושלמי רב ביבי בש"ר יוחנן שכן הוא עושה חלל באצילי ידיו. כלומר אם הוא מכוסה בסדין ומעמיד ב' זרועותיו וב' ידיו עומדות על גופו והסדין עליהן נמצאו זרועותיו בולטין ועולין מצדדין כנקליטי המטה והסדין עליהם. לפיכך ע"ג נקליטין כשרה כי כזרועותיו הן חשובין. פירש גאון קינופות עמודין עומדין במטה ועליהן מלמעלה ד' עמודים ברוחב ופורסין עליהן סדינין ונקראין בבבל פראמה. נקליטי ב' עמודין עומדין עשויין כפתח העשוי בפאת המטה שהיא מסגרתה מב' צדדין. אמר רב חסדא זה ששנינו פסולה דווקא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה. ואתינן לסיועי מהא דתניא סככה כהלכתה ועיטרה

בקרמין

סא א מיי' פי"ג מהלכו' טומאת מת הלכה א:

סב ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה כב סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרכח סעיף א:

סג ד ה מיי' שם הלכה יז סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף יט וסימן תרכו סעיף ד:

סד ו מיי' פ"ו מהלכות סוכה הלכה טז סמג שם טוש"ע א"ח סימן תרלא סעיף ב:

אהלות פ"ג מ"ז [נדה כו.]

ביצה ל: שבת כב. מה. [תוספתא פ"א]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היכי דמי וד"ה שתיהן וד"ה תחתונה כשרה סד"א:

נושא/מבנה

ג' שיטות בשיעור שבין סוכה לסוכה בגובה בין סכך לסכך שפוסל משום סוכה תחת סוכה

מבנה

שלבים בהסבר שיטת ר' יהודה "אם אין דורין בעליונה התחתונה כשרה"

קושיות על שיטת שמואל

נושא

הפורס סדין על סוכתו א. לשם הגנה ב. לשם נוי

ראה: במשך הסוגיא נראה המושג "אהל" ביחס לג' שיעורים: טפח א', ד' טפחים, י' טפחים